

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ BANKACILIK YASASI
(R.G. 41 05.05.2018, R.G. 147 17.10.2019, R.G. 172 24.08.2023 değiştirilmiş ve
birleştirilmiş şekli ile)
62/2017 Sayılı Yasa, Madde 67 ve 70(2) Altında Tebliğ

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası, 62/2017 sayılı Bankacılık Yasasının 67'nci ve 70'inci maddesinin (2)'nci fıkrasının kendisine verdiği yetkiye dayanarak aşağıdaki Tebliği yapar:

Kısa İsim 1. Bu Tebliğ, "Bağımsız Denetim Kuruluşlarına İlişkin Tebliğ" olarak isimlendirilir.

BİRİNCİ KISIM
Genel Kurallar

Tefsir 2. Bu Tebliğde metin başka türlü gerektirmedikçe;

"Bağımsız Denetim Kuruluşu", Merkez Bankası tarafından mali ve/veya bilgi sistemleri ile ilgili bağımsız denetim yapma yetkisini alan kuruluşları anlatır.

"Banka", Yasa altında izin alarak faaliyet gösteren Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde kurulu mevduat bankaları, katılım bankaları, kalkınma ve yatırım bankaları ile yurt dışında kurulu olup, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde şube açmak suretiyle faaliyet gösteren şube bankalarını anlatır.

"Bağlı Ortaklık", kuruluşun doğrudan veya dolaylı olarak sermayesinde veya oy hakkında yüzde elli (% 50)'den daha fazla paya veya en az bu oranda yönetim çoğunluğunu seçme hakkına sahip olduğu ortaklığı anlatır.

"Bakanlık", Gelir ve Vergi Dairesinin bağlı olduğu bakanlığı anlatır.

"Bilgi Sistemleri Denetçisi", bilgi sistemleri ve bankacılık süreçleri denetimini yapmak üzere Merkez Bankası tarafından belirlenen nitelikleri taşıyan yetki almış kişi veya kişileri anlatır.

"Denetçi", Bakanlıktan asgari "Halka Açık Şirketler hariç olmak üzere vergi yükümlülüklerinin hesaplarını tutma, teftiş veya kontrol etme, mali tablo ve beyannamelerini hazırlayıp sunma" yetkisi almış kişiyi anlatır.

"Fon", Tasarruf Mevduatı Sigortası ve Finansal İstikrar Fonunu anlatır.

"İştirak", kuruluşun doğrudan veya dolaylı olarak sermayesinde veya oy hakkında en az yüzde on (% 10) ile en fazla yüzde elli (% 50) oranları arasında paya veya bu oranlar arasında yönetime katılma hakkına sahip olduğu ortaklığı anlatır.

“Kuruluş”, Merkez Bankası tarafından faaliyet izni verilen ve/veya yetkilendirilen ve/veya denetlenen bankalar ile diğer kuruluşları anlatır.

“Kişi”, gerçek veya tüzel kişileri anlatır.

“Merkez Bankası”, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasını anlatır.

“Muhasebe Standartları”, kuruluşlar tarafından uygulanacak muhasebe standartları, tekdüzen hesap planı ve izahnamesini anlatır.

“Ortak”, bağımsız denetim kuruluşunun ortaklarını anlatır.

“Rapor”, bağımsız denetçi görüşünü içeren denetim raporu ve finansal raporları ile eklerini anlatır.

“Üst Yönetim”, bankalarda yönetim kurulu üyesi, üst düzey yönetici veya bunlara muadil konumlarda yönetici olarak görev yapanları anlatır.

62/2017

“Yasa”, Bankacılık Yasasını anlatır.

Amaç

3. Bu Tebliğin amacı, bağımsız denetim yapacak kişilerin yetkilendirilmesi, yetkilerinin geçici olarak kaldırılması, yetkilerinin iptali ile tarafların rapor sorumlulukları, denetim sözleşmesi, istisnaları ve ilgili yükümlülüklerle ilişkin esas ve usulleri düzenlemektir.

Kapsam

4. Bu Tebliğ, bağımsız denetim yapma yetkisi almış kişileri, denetimi yapılacak kuruluşlardaki bağımsız denetim faaliyetlerini ve kuruluşların raporlarla ilgili sorumluluklarını, kapsar.

İKİNCİ KISIM

Yetkilendirme ile İlgili Esas ve Usuller

BİRİNCİ BÖLÜM

Yetkilendirilecek Kişilerde Aranılan Nitelikler ile İlgili Yükümlülükler

Bağımsız
Denetim
Kuruluşlarının,
Ortaklarının ve
Denetçilerin
Nitelikleri

Fasıl 116

5. (1) Bağımsız denetim kuruluşlarının;
(A) Kollektif ve Komandit Şirketler Yasası tahtında kollektif şirket şeklinde kurulmuş olması,
(B) Ortaklık sözleşmesinin Yasa ve ilgili tüm mevzuata aykırı hükümler içermemesi,
(C) Bağımsız denetim yapma yetkisinin daha önce Merkez Bankası tarafından iptal edilmemiş olması,
(Ç) Ortaklık yapısının şeffaf ve açık olması, şirket ve ortakların olumlu bir itibarı olması veya haklarında olumsuz bilgi edinilmiş olmaması,

- (D) Ortakların bu Tebliğ kapsamında yetkiye haiz başka bir bağımsız denetim kuruluşunda ortak veya denetçi olmaması, bağımsız denetim faaliyetinde bulunmaması,
- (E) Bağımsız denetimi gerçekleştirebilecek yeterli sayı ve nitelikte denetçiye, gerekli teknik donanıma, belge ve kayıt düzenini oluşturabilecek fiziki altyapıya sahip olması,
- (F) Asgari iki ortağın gerekli nitelik ve sayıyı karşılayabilecek en az iki denetim ekibi istihdam edebilecek kadroya sahip olması,
- (G) Verdikleri hizmetlerden doğabilecek zararları karşılamak amacıyla mesleki sorumluluk sigortası yaptırılacağına taahhüt edilmiş olması,
- (H) Yurt içi veya yurt dışında bağımsız denetim yapma yetkisinin iptal edilmemiş olması ve
- (I) Bağımsız denetim kuruluşunu temsilen ortakların her birinin münferiden imza yetkisinin olması

şarttır.

- (2) Bağımsız denetim kuruluşunun ortakları ile denetçilerinin;
 - (A) (a) Ortakların, Bakanlıktan “Halka Açık Şirketler dâhil olmak üzere vergi yükümlülüklerinin hesaplarını tutma, teftiş veya kontrol etme, mali tablo ve beyannamelerini hazırlayıp sunma” yetkisini almış olması,
 - (b) Denetçilerin, asgari “Halka Açık Şirketler hariç olmak üzere vergi yükümlülüklerinin hesaplarını tutma, teftiş veya kontrol etme, mali tablo ve beyannamelerini hazırlayıp sunma” yetkisine sahip olması veya
 - (c) Denetçilerin, bu fıkranın (E) ve (F) bendlerinde aranan koşullara bakılmaksızın, Merkez Bankasının uygun göreceği, uluslararası geçerliliğe haiz ve bu bendin (b) alt bendinde aranan yetki belgesine muadil belgelere sahip olması,
- (B) Başka bir bağımsız denetim kuruluşunun, banka, uluslararası bankacılık birimi, gayrimenkul değerlendirme kuruluşu, bankalarda destek hizmeti verecek kuruluş veya varlık yönetim şirketleri dâhil Merkez Bankasından yetki alan hiçbir kuruluşta ortaklığının bulunmaması, herhangi bir şekilde görev almıyor olması,

- (C) Yurt içinde veya yurt dışında bağımsız denetim yapma yetkisi iptal edilmiş olan bağımsız denetim kuruluşlarında ortak sıfatıyla yer almamış olması,
- (Ç) Yasanın 6'ncı maddesinin (1)'inci fıkrasında aranan niteliklere haiz olması,
- (D) Yurt içinde veya yurt dışında bağımsız denetim, değerlendirme veya derecelendirme yapma yetkisi iptal edilmiş kuruluşlarda yetki iptaline neden olan faaliyetlerde sorumluluklarının tespit edilmemiş olması,
- (E) Muhasebe, ekonomi, finans, bankacılık, maliye veya işletme konularında bir yükseköğretim kurumundan lisans veya yüksek lisans mezunu olması,
- (F) Fiilen denetim işlerinde en az beş yıl çalışmış olması, gerekmektedir.

Başvuru
Sırasındaki
Yükümlülükler

6. (1) Bağımsız denetim kuruluşları Merkez Bankasına yapacakları başvuruya;
- (A) Kollektif şirketin tescil belgesi ile ortaklık onay belgesi ile ortaklık sözleşmesini,
 - (B) Kollektif şirketin kuruluşunu takiben meydana gelen tüm değişiklikler ile ilgili değişiklik onay belgesini,
 - (C) Yurt dışında bir bağımsız denetim şirketi ile hukuki bağlantısının bulunması durumunda, ilgili yurt dışı şirket ile yapılan sözleşmelerin tasdikli kopyasını,
 - (Ç) Ortakların ve denetçilerin 5'inci maddenin (2)'nci fıkrası gereği gerekli yetki belgelerinin tasdikli kopyalarını,
 - (D) Ortaklar ve denetçilerin, mesleki tecrübelerini ve deneyimlerini içeren ayrıntılı özgeçmişleri ve tevsik edici belgelerini,
 - (E) Ortakların ve denetçilerin adli sicil kayıtlarını gösteren sabıka kayıt belgeleri ile yurt dışında çalışmış olmaları durumunda, çalıştıkları ülkelere ait adli sicil kayıtlarını gösteren sabıka kayıt belgelerini,
 - (F) Bağımsız denetim kuruluşunun ortakları veya denetçileri Merkez Bankasından yetki alan başka hiçbir kuruluşta ortaklığının bulunmadığına ve bulunmayacağına, yönetim kurulu başkanı veya üyesi, yönetici ile denetçi ya da bağımsız denetim, derecelendirme veya değerlendirme faaliyeti ile iştigal eden personel olarak görev yapmadığına ve yapmayacağına veya diğer belirtilmemiş sorumlulukta personel olarak görev yapmadığına

veya yapmayacağına yurt içinde veya yurt dışında yetkili otoriteler tarafından bağımsız denetim ya da değerlendirme veya derecelendirme yapma yetkisi iptal edilmiş olan bir kuruluştaki ortak olmadığına ve/veya yetki iptaline neden olan faaliyetlerde sorumlu olmadıklarına dair düzenlenecek yazılı beyanlarını,

(G) Bağımsız denetim kuruluşunun vereceği hizmetlerden doğabilecek zararları karşılamak amacıyla mesleki sorumluluk sigortası yaptıracaklarına ilişkin beyanlarını,

(H) Ortakların ve denetçilerin bağımsız denetim kuruluşunda tam zamanlı görev yaptıklarına ve yapacaklarına dair yazılı beyanlarını ve

(I) Bağımsız denetim kuruluşunun ve ortakların gerek Gelir ve Vergi Dairesine gerekse de İhtiyat Sandığı Dairesine ve Sosyal Sigortalar Dairesine ödenmemiş borcunun bulunmadığına dair belgelerini

(i) Bağımsız denetim kuruluşunun ortakları ve denetçilerinin "Bankaların Kredileri ile Diğer Alacaklarının Nitelikleri ve Karşılıklar Tebliği"nin (5)'inci maddesinde anlatıldığı şekli ile donuk alacaklarının olmadığına dair yazılı beyanlarını,

(J) Bağımsız denetim kuruluşunun ortakları veya denetçilerinin çek yasaklısı olmadıklarına dair yazılı beyanlarını

R.G. 147
17.10.2019
EK III
A.E. 789

R.G. 147
17.10.2019
EK III
A.E. 789

eklemeleri gerekmektedir.

(2) Ortakların ve denetçilerin Yasanın 67'nci maddesinin (4)'üncü fıkrası kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getireceklerine dair yazılı beyan vermeleri gerekmektedir.

R.G. 147
17.10.2019
EK III
A.E. 789

(3) Başvuruların değerlendirilebilmesi için bu maddenin (1)'inci fıkrasındaki belgeler ile Tebliğ ekinde yer alan Ek-1, Ek-2 ve Ek-4'ün eksiksiz doldurup imzalanması ve aylık asgari ücretin iki katı başvuru bedelinin Merkez Bankası nezdindeki Fon hesabına yatırılması gerekmektedir. Yatırılan bedel iade edilmez.

(4) Merkez Bankası, başvuruların değerlendirilmesi sırasında ek bilgi ve belge isteyebilir. Merkez Bankası tarafından eksikliği tespit edilen veya ek olarak istenen bilgi ve belgeler, yetki başvurusunda bulunan bağımsız denetim kuruluşuna yazılı olarak bildirilir. Başvuruya ilişkin bilgi ve belgelerdeki eksikliklerin, eksikliğe ilişkin Merkez Bankası yazısının tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde giderilmemesi halinde başvuru geçersiz hale gelir.

İKİNCİ BÖLÜM

Yetkilendirme

- Yetkilendirme 7. (1) Merkez Bankası bu Tebliğde yer alan hükümleri göz önünde bulundurarak, yapılacak değerlendirmelere ilave olarak kuruluşlarda denetim yapma yetkisi almak için başvuran bağımsız denetim kuruluşu nezdinde, mesleki yeterlilik ve teknik donanımın da dâhil, yeterliliğinin tespitine yönelik inceleme yapmaya, gerekli görüldüğü hallerde ise yerinde denetlemeye yetkilidir.
- (2) Bu Tebliğin 5'inci maddesinde belirtilen nitelikleri taşıyan ve 6'ncı maddesinde belirtilen belgeleri tamamlayan bağımsız denetim kuruluşlarından, Merkez Bankası tarafından yapılacak değerlendirmeler sonucunda durumu uygun bulunanlara, bağımsız denetim yapma yetkisi verilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yetkilendirilenlerin İlanı ve Sicil İşlemleri Yükümlülükleri

- Yetki İşlemleri ile İlan ve Bildirimler 8. (1) Merkez Bankası tarafından verilen veya geçici olarak kaldırılan veya iptal edilen yetkilendirme ile ilgili işlemler Merkez Bankasının resmi internet sitesinde ilan edilmek suretiyle duyurulur.
- (2) Yetki ile ilgili geçerlilik Merkez Bankasının yetkilendirmeye ilişkin karar tarihi ile başlar.
- Yıllık Yetki Bedeli Yükümlülüğü ve Sicil Kaydı 9. (1) Bu Tebliğin 7'nci maddesi kuralları uyarınca Merkez Bankası tarafından bağımsız denetim yapma yetkisini alan kuruluşlara bu yetkiyi belgeleyen bağımsız denetim lisans belgesi verilir.
- (A) Yetkisi devam eden veya geçici olarak kaldırılan bağımsız denetim kuruluşları, önceki yılsonu itibarıyla yürürlükte bulunan asgari ücretin iki katını yıllık yetki bedeli olarak her yıl Ocak ayı sonuna kadar Merkez Bankası nezdindeki Fon hesabına yatırmakla mükelleftir. Yıllık yetki bedeli yükümlülüklerini zamanı içerisinde yatırmayan bağımsız denetim kuruluşlarının yetkileri iptal edilir.
- (B) Bağımsız denetim yapmaya hak kazanan bağımsız denetim kuruluşlarının, Tebliğin 6'ncı maddesinin (1)'inci fıkrasının (A) bendine göre ibraz ettikleri kollektif şirket tescil belgesi üzerinde bulunan tescil kayıt numarası Merkez Bankası tarafından sicil kaydı olarak işlenir.

- (C) Bağımsız denetim kuruluşu ortakları ve denetçileri için ayrı ayrı sicil kayıt numaraları oluşturulur. Merkez Bankasından verilecek olan bağımsız denetim lisans belgesinde ortakların ve denetçilerin isimleri, sicil kayıt numaraları yazılır.
- (2) Bağımsız denetim kuruluşları, ortaklarında, denetçilerinde, ortaklık sözleşmelerinde meydana gelen değişiklikleri, bir ay içinde Merkez Bankasına bildirmekle yükümlüdür.
- (A) Ortakların şirketten ayrılması, vefatları veya yeni bir ortağın bağımsız denetim kuruluşuna dâhil olması, denetçilerin istihdam değişiklikleri durumunda değişikliklerin tevsik edici belgeler ile birlikte değişikliğin olduğu tarihten itibaren en geç bir ay içinde bağımsız denetim kuruluşu tarafından Merkez Bankasına bildirilmesi şarttır.
- (B) Şirketin isim, ortaklık yapısı veya başka bir sebeple, tescil kayıt numarasının değişmesi Merkez Bankası iznine tabidir.
- (C) Asgari iki ortaklı bağımsız denetim kuruluşlarında ortaklardan birinin bağımsız denetim kuruluşundan ayrılması veya vefat etmesi halinde, bağımsız denetim kuruluşunun bu asgari şartı en geç üç ay içerisinde tamamlaması gerekmektedir.
- (3) Bu maddede Merkez Bankası tarafından onay verilen sicil değişiklikleri için eski lisans belgesi ibraz edilmesine binaen yeni lisans belgesi verilir.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Denetçilerin ve Kuruluşların Yükümlülükleri

BİRİNCİ BÖLÜM

Faaliyet Esasları

- Faaliyet Esasları 10. (1) Bağımsız denetim, kuruluşların hesap ve kayıt düzeni, bilgi sistemleri ile finansal raporlarının doğruluğunun, güvenilirliğinin, yasal düzenlemelere uygunluk derecesinin denetlenmesi ve sonuçlarının ilgili taraflara bildirilmesi amacıyla kanıt toplanması ve bu kanıtların değerlendirilmesi sonucunda görüş oluşturulması ve rapora bağlanması aşamalarından oluşan süreçtir. Kuruluşların düzenledikleri raporlar bağımsız denetim kuruluşları tarafından denetime tabi tutulur.

- (2) Faaliyet esasları, bağımsız denetim kuruluşlarının, ortak ve denetçilerin denetime yönelik faaliyeti, denetim sürecine ilave olarak denetimlerin devamlılığı, kalitesi ve güvenilirliğini sağlamaya yönelik tüm eylem ve süreçleri kapsar.
- (3) Bağımsız denetim faaliyetleri, bir denetim planı çerçevesinde, kuruluşların iç sistemlerinin, bilgi sistemlerinin, hesap ve kayıt düzeniyle ilgili birimlerinin ve muhasebe sistemlerinin ilgili düzenlemelere uyumu, yeterliliği ve etkinliğinin değerlendirilmesini kapsayacak şekilde yürütülür.
- (4) Konsolide finansal rapor hazırlama yükümlülüğü bulunan kuruluşların konsolidasyon kapsamında bulunan ortaklıklarının, etkin bir iç kontrol sisteminin olup olmadığına ilişkin gerekli denetim süreçleri uygulanarak, bunların hesap ve kayıt düzeni, kuruluş tarafından hazırlanan konsolide finansal raporların denetlenmesi ve görüş oluşturulması bu Tebliğ hükümleri çerçevesinde gerçekleştirilir.

Denetim Süreci
ve İç Sistemlerle
İlgili
Yükümlülükler

11. (1) Denetim ekibinin, kuruluşların yönetimi ve iç sistemlerinin etkinliğini değerlendirebilmesi için;
 - (A) Muhasebe sistemi ile iç sistemleri,
 - (B) Faaliyetlerinin yoğunlaştığı alanları ve faaliyetlerine ilişkin risklerin mahiyeti ve bunların yönetilmesi,
 - (C) Kuruluşların etkin bir kurumsal yönetim yapısına sahip olup olmadığı, yönetimlerinin denetleme, kontrol ve yönetime ilişkin sorumluluklarını yerine getirme yöntemleri,hakkında bilgi edinmesi zorunludur.
- (2) Denetim ekibi;
 - (A) İç sistemlerle ilgili mevzuatta belirlenen usul ve esaslara uyulup uyulmadığı,
 - (B) Kuruluşlarda etkin bir risk yönetim sisteminin kurulu olup olmadığı,
 - (C) İç denetim ve uyum ile görevli personelin kontrol sürecine katılıp katılmadığı,
 - (Ç) Kuruluşların kendi risklerini yönetmek için uygun kontrol faaliyetlerinin bulunup bulunmadığı,
 - (D) Risk ölçüm ve yönetimi için kullanılan risk yönetim modelleri, metodolojileri ve varsayımlarının düzenli olarak değerlendirilip değerlendirilmediği güncellenip güncellenmediği,

4/2008

- (E) Kuruluşlar tarafından kullanılan yeni bir finansal ürün ya da geliştirilen yeni bir hizmet için kuruluşun muhasebeleştirme ve ilgili iç denetimlerinde gerekli güncellemeleri, gerçekleştirip gerçekleştirmediği,
 - (F) Kuruluşun yeterli derecede finansal, operasyonel ve uygun bilgiyi zamanında ve tutarlı biçimde sağlayan güvenilir bilgi sisteminin var olup olmadığı, iç sistemlerle ilgili görevlendirilenler dâhil, kuruluş yönetiminin kolay anlaşılabilen ve kuruluşun risk profilinin değişen yapısını değerlendirmelerine olanak veren risk yönetim bilgisine ulaşamadığı,
 - (G) Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Yasası ve bankaların uymakla yükümlü olduğu diğer düzenlemeleri ihlal edilip edilmediği, hususlarını değerlendirmek zorundadır.
- (3) Denetim ekibi, (2)'nci fıkra gereği yapılan değerlendirme, tespit ve bulguları, Tebliğin 16'ncı maddesinin (1)'inci fıkrasının (D) bendi kapsamında raporlarında belirtmek ve ayrıntılara yılsonu hesaplarının dipnotlarında yer vermek zorundadır.
- (4) Raporu hazırlanmadan önce, bağımsız denetim kuruluşunun talebiyle, denetim yapılacak kuruluşun yönetim kurulu tarafından bağımsız denetim çalışmalarının kapsamı dikkate alınarak;
- (A) Finansal raporların yönetim kurulunun bilgisi dâhilinde, yürürlükteki muhasebe standartlarına ilişkin düzenlemelere uygun ve karşılaştırmalı olarak hazırlandığı,
 - (B) Muhasebe kayıtlarının yer aldığı tüm bilgi ve belgelerin denetim ekibine verildiği,
 - (C) Yönetim kurulunun bilgi ve kontrolleri dâhilinde, finansal raporlar üzerinde olumsuz etkisi olabilecek, kuruluşun yönetiminin veya çalışanlarının dâhil olduğu suistimal veya yolsuzlukların bulunmadığı,
 - (Ç) Yönetim kurulu toplantılarına ilişkin tutanakların denetim ekibine eksiksiz olarak verildiği,
 - (D) Yönetim kurulunun, tüm faaliyetlerinin bankacılık veya ilgili kuruluş mevzuatı ve ilgili diğer mevzuata uygunluğu konusunda sorumlu olduğu,
 - (E) Kuruluşun yönetiminin, denetim ekibinin muhasebe kayıtlarında öngördüğü düzeltmeleri yapmayı taahhüt ettiği ve bu konuda bilgi sahibi olduğu,

(F) Bu fıkranın (E) bendinde belirtilen taahhüde rağmen finansal raporlara yansıtılmayan düzeltme kayıtları varsa bunlar hakkında kuruluşun yönetiminin bilgi sahibi olduğu ve bunların finansal raporlar açısından önemlilik arz etmediği,

(G) Kuruluşun sahip olduğu ve üzerinde ipotek olan varlıkların tam olarak açıklandığı,

asgari hususlarını içeren bir beyan mektubu düzenlenir.

(5) Kuruluşlarda yönetim kurulu tarafından beyan mektubu düzenlenmemesi veya düzenlenen beyan mektubunun yetersiz bulunması durumunda denetim çalışmalarına başkanlık eden, denetimden sorumlu ortak, şartlı görüş beyan edebilir, görüş bildirmekten kaçınabilir veya denetimden çekilebilir. Çekilme kararı alınması halinde durum en geç yedi iş günü içinde Merkez Bankasına bildirilir. Raporun ekinde istenen beyan mektubu ile alınan cevaba, yer verilir.

(6) Kuruluşun finansal raporlarında hata ya da eksiklikten kaynaklanan aykırılık bulunduğu veya bulunabileceği hususunda şüphe ya da şüphelenmek için makul gerekçe oluşması durumunda ortak, konunun araştırılarak bu tür aykırılıkların ve tekrarının önlenmesi amacıyla uygun önlemlerin alınması için kuruluş yönetim kuruluna ve iç sistemlerden sorumlu yönetim kurulu üyesine/komiteye, kuruluşun gerekli araştırmayı yapmaması halinde ivedilikle Merkez Bankasına bilgi verir.

Denetim
Faaliyetine
İlişkin Kurallar

12. (1) Kuruluşların hazırlanan raporlarının hangi denetçi tarafından yapıldığını gösteren imzasına müteakip denetimden sorumlu ortak tarafından isim ve ünvan belirtilmek ve mühür kullanılmak suretiyle imzalanması ve onaylanması şarttır. Kuruluşların yıllık finansal raporlarının onaylanması ve denetim raporu düzenlenmesi denetimi yapan bağımsız denetim kuruluşu tarafından yapılır. Bağımsız denetim kuruluşları bu Tebliğ çerçevesinde hazırlayacakları raporlarını yılsonunu takip eden dört ay içinde tamamlamak ve birer nüshasını, Merkez Bankasına ve ilgili kuruluşa vermek zorundadır.

(2) Denetçiler sadece bir bağımsız denetim kuruluşu adına denetim yapabilirler. İstihdam edildikleri bağımsız denetim kuruluşuyla ilişkileri sona ermedikçe başka bir bağımsız denetim kuruluşunda denetim faaliyetinde bulunamazlar.

- Denetim Ekipleri 13. (1) Bağımsız denetim kuruluşu adına yapılacak denetimler, denetimden sorumlu ortak ile en az bir denetçi tarafından yapılır.
- (2) Merkez Bankası gerekli gördüğü durumlarda denetlenecek olan kuruluşun ihtiyaçları doğrultusunda, denetim ekibinde denetimden sorumlu ortak ve denetçiye ek ilave personel olmasını isteyebilir.
- (3) Bakanlıktan gerekli yetkisi bulunmayan denetçiler, bilgi sistemleri denetimi de dâhil olmak üzere teknik bilgisine başvurulacak uzmanlar ve denetime yardımcı diğer kişiler kurulacak ekiplerde yer alabilir. Bu kişiler, denetçilerin sorumluluk, gözetim ve kontrolü altında çalışır, ancak denetimin herhangi bir aşamasında karar verici konumda bulunamazlar. Bu kişiler, asgari denetçi sayısı hesabında dikkate alınmaz ve genel hükümler, bağımsızlık, tarafsızlık ve sır saklama yükümlülükleri saklı kalmak kaydıyla denetimden sorumlu tutulmaz.
- (4) Denetim ekipleri, denetimlerini denetimden sorumlu ortak ile denetçinin gözetim ve idaresi altında gerçekleştirirler.
- (5) Ortaklar, raporu bağımsız denetim kuruluşu adına imzalama yetkisini haiz olan kişilerdir.
- (6) Yıllık hazırlanan finansal rapor ve denetim raporları ile birlikte, denetim ekibinin tam kadro olarak bildirildiği ön bir kapak yazısı Merkez Bankasına bildirilir.

- Denetim Sözleşmesi 14. (1) Sözleşmeler Yasasının gerektirdiği tüm unsurları taşıyan denetim sözleşmeleri, bağımsız denetim kuruluşu ile denetlenen kuruluş arasında yazılı olarak düzenlenir.

Fasıl 149

R.G. 172
24.08.2023
EK III
A.E. 663

- (2) Yapılacak sözleşmenin genel kurul/müdürler kurulu kararını, denetim amacı/kapsamı ve dönemi ile varsa özel sebeplerini, denetim konusunu, ücretin ayrıntılı dökümünü, tarafların sorumluluklarını, mesleki sorumluluk sigortası yapılacağına dair hükmü, denetimin başlangıç ve bitiş tarihini içermesi gerekmektedir. Ancak Merkez Bankası gerekli görmesi halinde sözleşmeye ek hükümler konulmasını ve/veya sözleşmede değişiklik yapılmasını istemeye yetkilidir.

R.G. 147
17.10.2019
EK III
A.E. 789

(3) Kuruluşlar, sözleşme süresi içinde denetim yaptırdıkları bağımsız denetim kuruluşuyla olan sözleşmelerini feshetmek istediklerinde, durumu gerekçesi ile birlikte Merkez Bankasına bildirmek ve onayını almak zorundadırlar.

R.G. 147
17.10.2019
EK III
A.E. 789

(4) Sözleşmelerin bağımsız denetim kuruluşları ve/veya bu maddenin (3)'üncü fıkrası gereği Merkez Bankası onayı alınmasına müteakip bankalar tarafından feshedilmesi durumunda, sözleşmeyi fesheden taraf yedi iş günü içerisinde Merkez Bankasına bunu bildirmekle yükümlüdür.

(5) Sözleşmenin feshedilmesi durumunda bağımsız denetim kuruluşu, gerekli tüm bilgi ve belgeleri yerine görevlendirilen bağımsız denetim kuruluşuna teslim etmek zorundadır.

Raporlara İlişkin
Kurallar

15.

(1) Bağımsız denetim kuruluşları tarafından hazırlanacak rapor, vergi mevzuatı ve denetimle ilgili diğer mevzuatlarda yer alan çalışma usul ve esaslarının dikkate alınması suretiyle aşağıdaki esaslara göre düzenlenir.

(A) Bağımsız denetim kuruluşları, Merkez Bankasına gönderilen raporlarında açıkladıkları görüşlerden başka görüşleri içeren rapor düzenleyemezler.

(B) Raporunun ilk bölümünde, denetçi görüşleri raporun ilgili bölümlerine atıfta bulunulmak suretiyle özet halinde yer alır.

(C) Raporda, incelenen dönemden önceki yıla ait veriler cari yılın verileri ile karşılaştırmalı olarak gösterilir.

(Ç) Muhasebe standartlarına uymayan işlemler ve bunların kuruluşun finansal raporları üzerindeki etkisi açıkça belirtilir.

(D) Muhasebe politikalarında bir önceki yıla göre değişiklik yapılmış ise değişiklik ile birlikte bu değişikliğin kuruluşun finansal raporları üzerindeki etkisi belirtilir.

(E) Raporlarda bildirilecek hesaplarda, kesirler dikkate alınmadan, Türk Lirası üzerinden düzenlenir.

R.G. 172
24.08.2023
EK III
A.E. 663

(F) Bağımsız denetim kuruluşunun kuruluşa denetim dışı hizmet sunduğu hallerde, denetim dışı hizmetlerin niteliği ve ücret anlaşmaları ile denetimin bağımsızlığının korunmasının ne şekilde temin edildiğine ilişkin açıklamalara yer verilir.

R.G. 147
17.10.2019
EK III
A.E. 789

- (2) Bağımsız denetim kuruluşları tarafından, bankaların finansal raporlarının tek düzen hesap planı, tek tip bilanço, kâr ve zarar cetveli ve dipnotları ile bunların uygulanmasına ilişkin izahname ile muhasebe ve değerlendirme esaslarına, Yasanın 53'üncü maddesi ile 50, 51 ve 52'nci madde hükümlerine uygunluğu incelenerek bu Tebliğin Ek-3'ü ile olumlu, olumsuz, şartlı veya çekimser görüş uygunluğu belirtilir. Bankalar dışındaki kuruluşlarda yapılan denetimlerde ise, Ek 3'te yer alan görüşlerin, denetlenen kuruluşun bağlı bulunduğu ilgili yasa ve tebliğlere atıfta bulunmak şartı ile yine aynı formatta hazırlanması gerekmektedir.
- (3) Kuruluşlar tarafından talep edilmesi halinde bağımsız denetim kuruluşu, uluslararası muhasebe standartlarına veya yabancı bir ülkenin muhasebe standartlarına uygunluk denetimi yapabilir. Bu durumda, denetimin hangi standarta uygun olarak gerçekleştirildiği belirtilmek suretiyle ayrı bir rapor düzenlenir. Bu raporda belirtilen muhasebe standartlarına uymayan işlemlerin kuruluşun finansal raporları üzerindeki etkisi Merkez Bankasına raporlanır.
- (4) Bağımsız denetim kuruluşu, denetleme sırasında kuruluşun denetiminde kayıt dışında bıraktığı veya usulüne uygun olarak muhasebeleştirmediği veya benzeri hususların kuruluşun durumunu önemli bir şekilde etkileyeceğini tespit ettiği takdirde, raporun tamamlanmasını beklemeksizin, durumu derhal Merkez Bankasına bildirmekle yükümlüdür.
- (5) Bağımsız denetim faaliyeti sırasında esas alınan mevzuat hükümlerine uymayan işlemlerin, olumsuz görüş oluşturmaya veya görüş bildirmekten kaçınmaya yol açabilecek herhangi bir gelişmenin ya da kuruluşun sürekliliğine yönelik önemli bir tehdit veya şüphenin ortaya çıkması halinde, durum aynı iş gününde Merkez Bankasına yazılı olarak bildirilir. Yasaya ve diğer yasalara göre konusu suç teşkil eden hallerde durumun ivedi olarak yasa ve diğer yasalarda belirtilen yetkili mercilere intikali sağlanmalı ve ayrıca Merkez Bankasına aynı iş gününde yazılı olarak bilgi verilmelidir.

Rapor
Düzenleme ve
Görüş Bildirme
Yükümlülüğü

16. (1) Bağımsız denetim kuruluşu tarafından bu Tebliğde belirtilen esaslar çerçevesinde hazırlanacak rapor aşağıdaki bölümleri içermelidir.
Genel bilgiler çerçevesinde kuruluşun:
(A) Hukuki yapısı,
(B) Sermaye yapısı, uygulamakla yükümlü olduğu mevzuata göre; hissedarlar, bunların payları ve varsa bu hususlarda yıl içindeki değişiklikleri,

R.G. 147
17.10.2019
EK III
A.E. 789

- (C) Üst yönetim ile mevzuatın gerektirdiği kuruluşlarda iç sistem birimi kapsamındaki yöneticiler, nitelikleri ve varsa bunlarda meydana gelen değişiklikleri,
- (Ç) Denetlenen bilanço döneminden sonra kuruluşun durumunu etkileyebilecek önemli değişiklik ve gelişmelere de yer verilmek suretiyle kuruluşun faaliyetleri ile bunların muhtemel sonuçlarını içeren özet bilgi ve
- (D) İç kontrol sisteminin güvenilirliğine dair kuruluşun yönetiminin beyanı ve denetim sonucu bu konuda oluşan görüş
- (E) Banka risk grubunda bulunan kişiler ve banka çalışanları ile bunlarla risk grubu oluşturan kişilerin banka ile yapmış oldukları her türlü işlemin koşullarının, diğer kişiler ve gruplar ile yapılan işlemler ve piyasa koşulları ile karşılaştırılmasına ilişkin değerlendirilmelerini içeren özet bilgi bulunmalıdır.

- (2) Bu Tebliğin raporlara ilişkin kuralları düzenleyen 15'inci maddesinin (2)'nci fıkrasında belirlenen veya aynı maddenin (3)'üncü fıkrasına istinaden talep edilecek raporun dayandığı muhasebe standartları çerçevesinde ana ve önemli alt hesapların her biri ayrı ayrı belirtilmek ve detaylı bir şekilde incelenmek suretiyle ulaşılan kuruluşun hesaplarının söz konusu standartlara uygunluğuna ilişkin görüş olması gereklidir.
- (3) Denetimden sorumlu ortak, raporunda düzeltme veya açıklama getirilmesi gereken konulara, ilgili mevzuat çerçevesinde yer vermekle yükümlüdür.
- (4) Merkez Bankası, bağımsız denetim kuruluşları ile düzenlemiş oldukları raporlarla ilgili toplantı yapabilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Kuruluşların Yükümlülükleri

Kuruluşların
Yükümlülükleri

R.G. 147
17.10.2019
EK III
A.E. 789

17. (1) Kuruluşlar, yeni yaptıkları denetim sözleşmelerini ve/veya denetim ekiplerindeki değişiklikleri, bir ay içinde Merkez Bankasına bildirmek zorundadırlar.
- (2) Kuruluşlar, denetim sözleşmesi imzaladıkları bağımsız denetim kuruluşunun; denetimi bırakması ve/veya denetimden çekilmesi ve/veya sözleşmeyi feshetmesi durumlarını göz önünde bulundurarak, bu gibi durumlarda uygulanacak acil durum planı oluşturmalıdırlar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Bağımsız Denetim Kuruluşlarının Sorumlulukları

Mesleki Etik
İlkelere Uyum ve
Bağımsızlık

R.G. 172
24.08.2023
EK III
A.E. 663

18. (1) Bağımsızlık; mesleki faaliyetlerin doğruluk, tarafsızlık ve mesleki şüphecilik ilkeleri çerçevesinde yürütülmesini sağlayacak davranışlar ve anlayışlar bütünüdür. Denetim kuruluşu ve denetçiler, denetimleri esasen ve şeklen bağımsız olarak gerçekleştirir.
- (A) Esasta bağımsızlık; mesleki muhakemesini olumsuz etkileyebilecek tesirlerden arı olarak görüş açıklamasıdır.
- (B) Şekilde bağımsızlık; konuya ilişkin tüm durum ve gerçekleri değerlendiren makul ve bilgi sahibi üçüncü kişilerde, dürüstlük, tarafsızlık ve mesleki şüphecilikten ödün verdiği intibasını oluşturabilecek durum ve davranışlardan sakınılmasıdır.
- (2) Denetim ekibi, çalışmaları sırasında ortaya çıkabilecek menfaat ilişkisinden uzak kalmak, dürüstlük ve tarafsızlıklarını etkileyebilecek hiçbir müdahaleye imkân vermemek, bağımsız denetim sonucunda ulaştıkları görüşlerini, kendilerinin ya da başkalarının doğrudan veya dolaylı menfaatlerini düşünmeksizin raporlarında açıklamak zorundadır.
- (3) Bağımsız denetim kuruluşunun denetimle görevli denetçileri, bağımsızlıklarını ya da Yasanın bağımsız denetim kuruluşları ile ilgili kuralları ve bu Tebliğ kurallarına uygunluğu tehlikeye düşürecek hususları ve bunları önleyici tedbirleri çalışma kâğıtlarına aktarmak ve ilgili denetimden sorumlu ortağı bilgilendirmekle yükümlüdür.
- (4) Bağımsız denetim kuruluşları ve bunların ortakları ve mensupları görevleri sırasında elde ettikleri bilgileri, Merkez Bankası dışında hiçbir yere veremez ve açıklayamazlar ve herhangi bir surette doğrudan veya dolaylı olarak kendi çıkarları için kullanamazlar.
- (5) Bağımsız denetim kuruluşları, ortakları, denetçileri ve bunların eşleri ve ikinci dereceye kadar kan ve sıhri hısımları, bu bağımsız denetim kuruluşlarıyla hukuki bağlantısı bulunan yurt içinde veya yurt dışında kurulu bağımsız denetim kuruluşları; denetlenen kuruluşu, kontrol eden ortakları veya kontrolü altında bulundurduğu ortaklıklar ile doğrudan ya da dolaylı ortaklıkları, piyasa koşullarına göre imtiyazlı bir şekilde kredi ya da borç-alacak veya bağımsız denetimin etkin bir şekilde yapılmasını engelleyecek herhangi bir menfaat ilişkisine giremezler.

- (6) Bağımsız denetim kuruluşlarının ortakları ve denetçileri, eşlerinin ve ikinci dereceye kadar kan ve sıhri hısımlarının ortağı, üst yönetime mensup veya iç sistemler birimlerinde görevli çalışan oldukları kuruluşlarda bu Tebliğ kapsamında denetim faaliyetinde bulunamazlar.
- (7) Bağımsız denetim kuruluşlarının ortakları ile denetçileri, denetleyeceği kuruluşun doğrudan ya da dolaylı olarak kontrol ettiği ortaklıklar ile kontrol eden ortakların kontrolünde bulunan diğer tüzel kişilerin yönetiminde bulunamaz ve yönetimi ile ilgili karar alma sürecine katılamazlar. Bağımsız denetim kuruluşlarının ortakları ile denetçileri, bunlarla bağımsızlık ilkesini zedeleyecek mali, ticari veya herhangi bir ilişki içine giremez.
- (8) Bağımsız denetim kuruluşları ile ortakları ve denetçileri, denetledikleri kuruluşlara tasdik, vergi danışmanlığı, vergi denetimi ve Şirketler Yasası danışmanlığı dışında, danışmanlık veya başka bir hizmet veremez. Bunu ilişkili bulunduğu denetim kuruluşları ve diğer işletmeleri aracılığıyla da yapamaz. Denetim kuruluşunun ortakları ve denetçileri tarafından verilen hizmetler de bu kapsamda değerlendirilir.
- (9) Geçmiş dönemlere ilişkin denetim ücretinin, geçerli bir nedene dayanmaksızın, kuruluş tarafından ödenmemesi, denetim ücretinin, denetim sonuçları ile ilgili şartlara bağlanmış olması veya denetim işleminin tamamlanmasından sonra belirlenmesi durumunda bu Tebliğ amaçları bakımından, bağımsız denetim faaliyetinde bulunamaz.
- (10) Bağımsız denetim kuruluşunun denetimden sorumlu ortağı, iç sistemlerle ilgili tebliğ gereği yetkilendirilen, kuruluşun iç sistemler sorumlusu üye/komitesi ile bağımsızlığı zedeleyecek hususları, bunlara karşı alınacak tedbirleri ve sağlanan ilave hizmetleri müzakere eder ve sonuçları hakkında yazılı olarak yılda en az iki defa kuruluşun yönetim kuruluna sunulmak üzere iç sistemler sorumlu üye/komitesine bilgi verir.
- (11) Bağımsız denetim kuruluşunun, ortakları ile denetçileri, görevlerinden ayrıldıkları tarihten itibaren asgari iki yıl geçmeden denetledikleri kuruluş ya da kuruluşun doğrudan ya da dolaylı olarak kontrol ettiği ortaklıkların ve kontrol eden ortakların kontrolünde bulunan diğer kuruluşların yönetiminde görev alması veya bu maddenin (8)'inci fıkrası kapsamındaki işlerle iştigal etmesi durumunda, bu Tebliğ amaçları kapsamında bağımsız denetim yapamazlar.

R.G. 172
24.08.2023
EK III
A.E. 663

- (12) Kuruluşların bağlı ortaklıkları ile Merkez Bankası tarafından yetkilendirilen ve doğrudan ve/veya dolaylı olarak aynı hissedarlar tarafından kontrol edilen kuruluşlar bir bütün olarak değerlendirilir ve toplam denetim dönemleri birlikte dikkate alınır. Bağımsız denetim kuruluşu adına bağımsız denetim çalışmalarını yürüten ortak ve denetçiler, kuruluşun bağımsız denetim çalışmalarında, birbirini izleyen azami üç hesap dönemi için görev alabilir. Kuruluş, bir bağımsız denetim kuruluşu ile birbirini izleyen asgari üç, azami beş hesap dönemi için bağımsız denetim sözleşmesi yapabilir. Bağımsız denetim kuruluşu, asgari iki yıl geçmeden bu Tebliğ amaçları bakımından aynı kuruluşta bağımsız denetim yapamaz. Azami sürenin sonunda farklı ortaklık ve denetim kadrosuna sahip olsa bile yurt içi veya yurt dışındaki aynı bağımsız denetim şirketi ile hukuki bağlantısı bulunan bir başka yetkili bağımsız denetim kuruluşu ile imzalanan bağımsız denetim sözleşmesi aynı yetkili bağımsız denetim kuruluşu ile yapılmış kabul edilir.
- (13) Bağımsız denetim kuruluşları, ortaklarının ve/veya denetimde bulunacak denetçilerinin bu madde kapsamında bağımsızlıklarının ortadan kalktığı hallerde, ilgili kuruluş ile bağımsız denetim sözleşmesi düzenleyemezler. Düzenlenmiş ise bağımsız denetimden çekilirler. Denetimle görevlendirilen personelin bağımsızlığının ortadan kalktığı hallerde ilgili personelin değiştirilmesini sağlamak bağımsız denetim kuruluşunun yükümlülüğündedir.

Haksız Rekabet

19. (1) Bağımsız denetim kuruluşları, ortakları ve denetçileri, diğer mevzuatlarda yer alan haksız rekabet halleri saklı kalmak kaydıyla, denetim faaliyetinin niteliğini herhangi bir suretle olumsuz yönde etkileyebilecek veya meslektaşlarına zarar verebilecek tarzda ve ölçüde faaliyet gösteremezler.
- (2) Bağımsız denetim kuruluşları, ortakları ve denetçileri, Merkez Bankası tarafından izin verilen haller hariç olmak üzere, başka bir bağımsız denetim kuruluşu, ortakları ve denetçileri ile denetim hizmeti ilişkisi devam eden bir kuruluşun aynı döneme ilişkin denetim hizmet talebini kabul edemezler.

Mesleki
Sorumluluk
Sigortası

20. (1) Bağımsız denetim kuruluşlarının kuruluşlarla ilgili tüm denetimlerini kapsayacak şekilde mesleki sorumluluk sigortası yaptırımları şarttır.
- (2) Mesleki sorumluluk sigortası yaptırılacak sigorta şirketi, bağımsız denetim sözleşmesi yapılan kuruluş ya da kuruluşun doğrudan ya da dolaylı olarak kontrol ettiği iştiraki veya bağlı ortaklığı olamaz.

Belgelerin
Saklanması

21. (1) Bağımsız denetim kuruluşları ticari defterlerini, düzenlenen raporlarını elektronik, manyetik ve benzeri ortamlarda tutulanlar dâhil olmak üzere denetim çalışmalarına ve kalite kontrol sistemine ilişkin her türlü belgeyi ekleriyle birlikte on iki yıl süreyle saklamak zorundadır.
- (2) Bağımsız denetim kuruluşları, bu maddenin (1)'inci fıkrada kapsamında saklanması zorunlu tutulanlarla birlikte Merkez Bankası tarafından talep edilen her türlü bilgi ve belgeyi ibraz etmek, gerektiğinde bunların birer örneklerini vermek ve incelenmesine uygun ortam sağlamakla yükümlüdür.
- (3) Her bir denetim çalışmasına ilişkin, elektronik, manyetik ve benzeri ortamlarda tutulanlar dâhil olmak üzere, tüm belgelerin ekleriyle birlikte denetim dosyası haline getirilmesi zorunludur. Denetim dosyalarının denetim sırasında oluşturulması esastır.

Sır Saklama

22. (1) Bağımsız denetim kuruluşları, ortakları ve denetçilerinin bağımsız denetim faaliyetleri dolayısıyla öğrendikleri bilgilerin Yasanın 27'nci maddesi kapsamında korunmasına yönelik her türlü tedbiri almakla yükümlüdür.
- (2) Bağımsız denetim kuruluşları, ortakları ve denetçileri, sır niteliğindeki bilgileri Yasanın 27'nci maddesinin (4)'üncü fıkrası kapsamında yetkili kılınan merciler dışında başkasına açıklayamazlar.
- (3) Bağımsız denetim kuruluşları, denetimini yapacakları kuruluşun bir önceki yılın denetimine ait bilgi ve belgelerini, denetimi gerçekleştirmiş olan bağımsız denetim kuruluşundan isteme hakkına sahip olup, önceki yıl denetimi yapan bağımsız denetim kuruluşu, denetimi yapacak olan bağımsız denetim kuruluşuna belgeleri vermekle mükelleftir. Bu belgelerin verilmesi tarafları Yasanın 27'nci maddesindeki sır saklama yükümlülüğü sorumluluğundan kurtarmaz.

DÖRDÜNCÜ KISIM

İdari Yaptırımlar ile Suç ve Cezalar

İdari Yaptırımlar

23. Merkez Bankası, yapılan inceleme ve denetimler sonucunda bu Tebliğin 25'inci ve 26'ncı maddelerinde belirtilen aykırılıkları tespit edilen bağımsız denetim kuruluşları, ortakları ve denetimde görevli denetçiler hakkında, Yasanın ilgili kısmında öngörülen idari para cezası ve/veya ceza kuralları saklı kalmak koşuluyla yetkinin geçici kaldırılması veya yetkinin iptal edilmesine yönelik idari yaptırımları ayrı ayrı veya birlikte uygulamaya yetkilidir.

İdari
Yaptırımlarda
Uygulanacak
Yöntem

24. (1) Merkez Bankası, bu Tebliğe aykırılık halinde, ilgiliden yazılı savunma ister. Savunma, tebliğ tarihinden itibaren en geç bir ay içerisinde Merkez Bankasına yazılı olarak verilir. Verilen sürede yazılı savunma verilmemesi halinde ilgili tarafın hakkından feragat ettiği kabul edilir.
- (2) Alınan yazılı savunmanın yeterli görülmemesi veya verilen sürenin dolmasına rağmen, savunma verilmemesi durumunda, Merkez Bankası ilgiliyi Yasa kuralları uyarınca idari para cezasına ve/veya bağımsız denetim kuruluşunun yetkisinin geçici olarak kaldırılmasına veya yetkisinin iptaline karar verebilir. Merkez Bankası tarafından verilen idari yaptırımlar, gerekçesi ile birlikte ilgiliye tebliğ edilir.

Yetkinin Geçici
Olarak
Kaldırılması

25. (1) Aşağıda belirtilen aykırılıklardan bir veya birkaçının tespiti halinde, bağımsız denetim kuruluşu ve/veya ortaklarının ve/veya denetçilerinin kuruluşlarda bağımsız denetim yapma yetkileri iki yılı geçmemek üzere Merkez Bankası tarafından belirlenen süreyle geçici olarak kaldırılır;
- (A) Merkez Bankası tarafından verilen onay süreci tamamlanmadan bağımsız denetim yapılmaya başlandığının tespit edilmesi,
- (B) Ortakların veya denetçilerin Tebliğin 5'inci maddesinin (2)'ci fıkrasında belirtilen niteliklerinin sonradan kaybedilmesi ve aykırılığın olduğu tarihten itibaren bir ay içerisinde düzeltilmemesi,
- (C) Tebliğin 5'inci maddesinin (2)'nci fıkrasında belirtilen nitelikleri taşımayan denetçi istihdam edilmesi,
- (Ç) Ortakların şirketten ayrılması, vefatları veya yeni bir ortağın bağımsız denetim kuruluşuna dâhil olması, denetçilerin istihdam değişiklikleri durumlarında bu Tebliğde belirtilen süreler içerisinde gerekli bildirimlerin yapılmaması,
- (D) Bu Tebliğin 5'inci maddesinin (1)'inci fıkrasının (F) bendi uyarınca gerekli asgari şartlardan herhangi birinin kaybedilmesi ve verilen süreye rağmen giderilmemesi,
- (E) İlgili mevzuata ve bu Tebliğe aykırılık nedeni ile son beş yıl içerisinde Merkez Bankasından iki kez idari para cezası alınmış olması,

R.G. 172
24.08.2023
EK III
A.E. 663

halinde bağımsız denetim yapma yetkisi geçici olarak kaldırılır.

- (2) Hakkında bağımsız denetim yapma yetkisinin geçici olarak kaldırılmasına karar verilenler, bu süre içerisinde denetimlerde görev alamazlar. Ancak Merkez Bankası bunların devam eden ve yaptırım cezası aldığı kuruluş haricindeki denetim işlerinin tamamlanmasıyla sınırlı olacak şekilde denetim yetkisinin devamına karar verebilir.
- Yetkinin İptali 26. (1) Aşağıda belirtilen aykırılıklardan bir veya birkaçının tespiti halinde, bağımsız denetim kuruluşlarının ve/veya ortaklarının ve/veya denetçilerinin, kuruluşlarda denetim yapma yetkileri Merkez Bankası tarafından iptal edilir;
- (A) Yetkinin birden fazla kez geçici olarak kaldırılması,
- (B) Yetki başvurusunda gerçek olmayan belge sunulması ve/veya hatalı veya yanıltıcı beyanlarda bulunmak suretiyle ya da mevzuata aykırı diğer yollarla yetkinin alınması,
- (C) Bağımsız denetim kuruluşunun yetkilendirme şartlarını taşımadığının sonradan anlaşılması veya şartların sonradan kaybedilmesi ve kaybedilmesini takiben bu Tebliğde verilen süreler ve/veya sürelerin belirlenmediği hususlar için ise her halükarda üç ay içerisinde aykırılığın giderilmemesi,
- (Ç) Gerekli mesleki yeterlilik ve özenin gösterilmemesi, yeterli kanıt elde edilmeksizin raporun düzenlenmesi,
- (D) Mevzuatta öngörülen diğer yükümlülüklerle uygun hareket edilmemesi ve sair suretle gerçeğe aykırı görüş bildirilmesi,
- (E) Düzenlenen raporların kuruluşların gerçek finansal durumunu yansıtmadığının tespit edilmesi ve bağımsız denetim şirketinin bu durumda kusurunun olduğunun tespit edilmesi,
- (F) Yetkinin iptali gerektirecek ölçüde hata veya hile kaynaklı önemli yanlışlıklar ya da denetim standartlarına, etik kurallara ve/veya mevzuata aykırı işlem ve uygulamaların tespit edilmesi,
- (G) Bağımsız denetim kuruluşu tarafından yetkinin iptalinin talep edilmesi,
- (H) Yıllık yetki bedelinin ödenmemesi,
- (I) Denetime olan güveni sarsacak veya denetimi geçersiz kılacak şekilde bağımsızlığın ve tarafsızlığın kaybedilmiş olması,

- (i) Bağımsızlık ortadan kalkmasına rağmen ilgili kuruluşta denetime devam etmesi veya yeni bir sözleşme düzenlemesinin tespiti ve
- (j) Etik kurallara uyulmaması veya mesleki yeterliliğin zaafiyete uğraması, kaliteli ve güvenilir denetimler gerçekleştirilmemesi veya benzeri nedenlerle itibarın önemli ölçüde zedelenmesi

halinde yetki iptal edilir.

- (2) Kuruluşlarda, kesintisiz beş yıllık hesap dönemi denetim yapmamış olan bağımsız denetim kuruluşlarının, Merkez Bankası tarafından kendilerine verilen bağımsız denetim yapma yetkisi kendiliğinden iptal edilmiş sayılır.
- (3) Bu maddenin (1)'inci fıkrasının (G) bendi ile (2)'nci fıkrası gereği yetkileri iptal edilenler, denetim yapma yetkisi almak için Merkez Bankasına yeniden başvuruda bulunabilirler.
- (4) Yetkileri geçici veya sürekli iptal edilen bağımsız denetim kuruluşları Merkez Bankası resmi internet sitesinde yayımlanır.

İdari Para 27.
Cezaları ile Suç
ve Cezalar

- (1) Merkez Bankasının bu Tebliğin 25'inci ve 26'ncı maddelerini uygulaması, bu Tebliğ kurallarına aykırı hareket edenlere Yasanın ilgili maddeleri gereği uygulanacak idari para cezası ve/veya ceza kurallarının uygulanmasını, haleldar etmez.
- (2) Merkez Bankası bu Tebliğ veya mevzuata aykırılık dolayısı ile 25'inci ve 26'ncı maddelerdeki idari yaptırımları uygulayabileceği gibi, bu Tebliğin çıkarılmasına yetki veren Yasanın ilgili kısmındaki idari para cezası ve/veya ceza kurallarını veya hem yaptırım hem idari para cezası ve/veya ceza kurallarını birlikte uygulamaya yetkilidir.
- (3) Bu Tebliğ kuralları Tebliğin çıkarılmasına yetki veren Yasa kuralları ile birlikte okunur ve bu Tebliğ kurallarına aykırı hareket edenlere Yasanın ilgili kısmındaki ceza kuralları uygulanır.

BEŞİNCİ KISIM

Çeşitli Hükümler

Denetimlerde
Sorumluluk

- 28. (1) Raporların öngörülen formatlara aykırı olması veya bu raporlardaki bilgi ve kanaatlerin yanlış, eksik ve yanıltıcı olması nedeniyle doğabilecek zararlardan, bağımsız denetim kuruluşları, ortakları ve denetçiler müştereken ve müteselsilen sorumludurlar.

- (2) Denetim ekiplerinde, ortak ve denetçi olarak görevlendirilenler dışında, denetime yardımcı olmak üzere yer alan kişilerin sebep olduğu mevzuata aykırılıklardan, bu kişiler değil, idari yaptırımlar bakımından, gözetiminde çalıştıkları bağımsız denetim kuruluşu, denetimden sorumlu ortak ve denetimde görevli denetçiler sorumlu tutulur.
- (3) Merkez Bankası, gerekli görülmesi halinde, aynı veya farklı bir bağımsız denetim kuruluşundan, ek inceleme yapılmasını ve ek rapor tanzim etmesini isteyebilir. Bu durumda, masraflar denetlenen kuruluş tarafından karşılanır.
- Yurt Dışı Otoritelerden Yetki Almış Olan Denetçiler
29. (1) Yurtdışı otoritelerden yetki almış olan bağımsız denetim kuruluşlarının, kuruluş nezdinde özel ihtiyaçları ile ilgili denetim gerçekleştirebilmesi için, kuruluş tarafından tüm denetim detaylarının Merkez Bankası ile paylaşılması ve izin alınması şarttır.
- R.G. 147
17.10.2019
EK III
A.E. 789
- (2) Merkez Bankasından izin alınması, tarafların sır saklama yükümlülüğü sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.

ALTINCI KISIM

Geçici Kurallar

- Geçici Madde Bilgi ve Belge Yükümlülüğü
1. Bu Tebliğin yürürlüğe girmesinden önce yetki alan bağımsız denetim kuruluşları, bu Tebliğ hükümlerine tabii olup, ortakları ve denetçilerinin bu Tebliğin 6'ncı maddesinde istenilen beyanlar ve tevsik edici belgeleri, Tebliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içerisinde tamamlamaları gerekmektedir. Tamamlamayan bağımsız denetim kuruluşlarının ve ortaklarının yetkileri süre sonunda kendiliğinden iptal edilmiş sayılır.
- Geçici Madde Yıllık Yetki Bedeli Sicile Kayıt ve İlan
2. Bu Tebliğin yürürlüğe girmesinden önce yetki alan bağımsız denetim kuruluşlarının, bu Tebliğin 9'uncu maddesinde belirtilen 2018 yılına ait yıllık yetki bedeli, Tebliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içerisinde Merkez Bankası nezdindeki Fon hesabına yatırmakla mükelleftir. Yıllık yetki bedeli yükümlülüğünün süresi içinde yatırılmaması durumunda, bağımsız denetim kuruluşlarının yetkileri süre sonunda kendiliğinden iptal edilmiş sayılır. Yıllık yetki bedelinin ödenmesi üzerine Tebliğin 9'uncu maddesinde belirtilen sicil kayıt numarası ile birlikte lisansı verilir. Ve resmi internet sitesinde verilen numaraları ile birlikte yayımlanmaya başlanır.

Geçici Madde Yetkinin İptali	3.	Bu Tebliğin yürürlüğe girmesinden önce yetki alan bağımsız denetim kuruluşlarından, Tebliğin 26'ncı maddesinin (2)'nci fıkrasında belirtilen kesintisiz son beş hesap dönemi denetim yapmamış olanların yetkileri, Tebliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren kendiliğinden iptal edilir.
Geçici Madde Konsolide Denetim	4.	Bu Tebliğde yer alan konsolide denetim ile ilgili kuralların uygulanmasına Merkez Bankası tarafından çıkarılacak "Konsolide Denetime İlişkin Tebliğin" yürürlüğe girmesi ile başlanır.
Geçici Madde Bilgi Sistem Denetimi	5.	Bu Tebliğde yer alan bilgi sistem denetimi ve bilgi sistem denetçileri ile ilgili kurallar, şekil ve şartlar Merkez Bankası tarafından ayrıca düzenlenir.
Geçici Madde Taahütname	6.	Bu Değişiklik Tebliğinin yürürlüğe girmesinden önce yetki alan bağımsız denetim kuruluşlarının ortakları ve denetçilerinin, bu Değişiklik Tebliğinin 6'ncı maddesinin (1)'inci fıkrasının (i) ve (j) bentlerinde istenilen beyanları bu Tebliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içerisinde tamamlamaları gerekmektedir.
R.G. 147 17.10.2019 EK III A.E. 789		
Geçici Madde Kazanılmış Haklar	1.	Bu Tebliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce imzalanan denetim sözleşmeleri, Esas Tebliğ'in 18'inci maddesinin (12)'nci fıkrasına bu Tebliğ ile eklenen hükümlere, tabi değildir.
R.G. 172 24.08.2023 EK III A.E. 663		

YEDİNCİ KISIM

Son Kurallar

Yürürlükten Kaldırma	30.	Bu Tebliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, Yasasının 34'üncü maddesinin (3)'üncü fıkrası altında çıkarılan "Bankalarda Bağımsız Denetim Yapacak Kuruluşlara İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ", altında yapılan işlemlere hâle gelmeksizin yürürlükten kaldırılır.
Yürürlüğe Giriş	31.	Bu Tebliğ, Resmi Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.